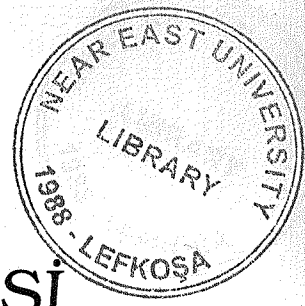

K.K.T.C

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

FEN - EDEBİYAT FAKÜLTESİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

MEZUNİYET ÇALIŞMASI

1958-1974 ARASI CANLI HATIRALAR.

SEVDER TÜMER

IV- C

960624

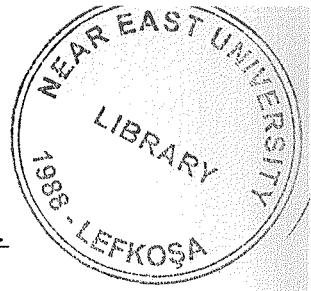
1999 - 2000

Lefkoşa

İÇİNDEKİLER

Sayfa no.

* Önsöz	1
* 1958'e ait canlı hatıralar	I
Vedat Güngör	3
Hatice Cazımoğlu	7
* 1963'e ait canlı hatıralar	II
Osman Musfaca Cazımoğlu	9
Özker Yaşar	11
* 1974'e ait canlı hatıralar.....	III
Cemaliye Yusuf	17
Sultan Yaşar	20
Çilek Sermest	23
Kenan Mustafa	26
Serkan Günkurt	29
İslam Bahçe	36
Süleyman Mustafa	40
* Kış ve Yer D'ızını	IV

ÖNSÖZ

''Kıbrıs,Onlar ve Biz '' ,Kıbrıs'taki Türklerin ve Rumların yakın geçmişteki mücadelelerinin bir boyutunu içermektedir.

Maksadım; Kıbrıs'ın dünü ile bugününü kavga ettirmek değildir.Özellikle belirtmek isterim ki ''tarih ''yazmak için de yola çıkmadım.Bunun bir ihtisas dalı olduğunu biliyorum. Çalışmalarım, belli bir devreyi içine alan olaylardan sadece ulaşabildiklerimi,gerçeklere dayalı olarak aktarmaya yönelik. Bunlar,güneş etrafında oluşan çevresel ışık demetinin bir ışını olabilir. Ancak bu ışın,Kıbrıs'taki Türkler ve Rumlar arasındaki kin unsurunu ön planda tutarak onları ayrı tutmaya yönelik değil,kana kana yudumlanarak yaşanan,kişnin belleğindeki normlar}n açığa çıkmış olanlarının değerlendirilmesidir.

Kıbrıs Türkü'nün varoluş mücadelesinde yaşadığı bazı önemli olayları, yaşayanların anılarıyla daha da somutlaştırarak,kutsal mücadeleye bizzat ve dolaylı olarak emeği geçen kişilerin bir bir ebediyete göçmeleri neticesinde olan olaylara tezimde yer verdim.

Kıbrıs Türkü'nün bu olaya aktif olarak girişi;l Nisan 1955'te eyleme başlayan EOKA Teşkilatı'nın Türklere yönelik saldırılarına savunma içgüdüj,iyle zorunlu yanıt verme niteliğinde olmuştur.

Kıbrıs'taki Türkler'in mücadelesinde TMT merkezdi, ilk olaylar Lefkoşa ve çevresinde meydana geldi.

Kıbrıs Türkü, yakın geçmişteki bu mücadelesinde, başlangıçta içiçe yaşadığı ve dostu bildiği Rumla~ ile üç defa kırıncı kırıncı çatışmaya girmek zorunda kalmıştır:

- 1- Haziran - Temmuz 1958 olayları
- 2- 21 Aralık 1963 (Kanlı Noel) olayları
- 3- 1974, Birinci ve İkinci Barış Harekatı.

Kanlı Noel olarak da bilinen Aralık 1963 ve sonraki çatışmalarda, hemen hemen bütün sorumluluk TMT'nin ve halkın omuzlarında kendini bulmuştur.

1974 Barış Harekatlarında ise, TMT ve mücahidiyle yediden yetmişe Kıbrıs Türk Halkı klavuzluğunda Mehmetçik, Kıbrıs Türkü'nün yanında olduğunu somut delilleriyle kanıtlamıştır.

Kıbrıs meselesini tam olarak aydınlığa kavuşturmak, birçok önemli soruya yanıt vermekten geçer: Kıbrıs'taki Türkler ile Rumlar arasındaki ilişkiler nasıldı? Bu ilişkiler zamanla nasıl ve hangi yönde gelişti, neler oldu ve neden böyle oldun? 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kuruluşu ve 1963 ten sonraki durumu ne oldu? 21 Aralık 1963 olaylarını Türkler mi Rumlar mı başlattı? Neden Barış Harekatı? Kıbrıs Meselesi, Kıbrıs Rum siyasi otoritelerinin zaman zaman söylediği gibi 1963 veya 1974'de mi başladı? Korku ve vahşet dolu bu acı olayların, ne Kıbrıs Türkleri olarak bizim, ne de dünyadaki başka kişi ve toplumların yaşamasını istiyorum.

Çalışmalarında, duygu yoğunluğu içinde yaşadıklarını bana anlatan büyüklerime, engin bilgileri ile yardım eden hocalarıma kendisi de 1974 Barış Harekatı'nda bir mücahit olan babam Mustafa Tümer'e ve bana Tezimi hazırlamamda büyük yardımı geçen büyük dayımın kızı Seval Oyaltan'a ayrıca bizim bu rahat hayata kavuşmamızı sağlayan bütün askerlerimize teşekkürlerimi sunar, varoluş mücadelemizde şehid düşenlerimizi rahmetle anarım.

I- 1958'E AİT CANLI HATIRALAR

• • • '8::K'l.Niini:ilTAI

Kıbrıs'ta İngiliz ve Rumlar ile beraber yaşıyorduk. Rumlar, İngilizleri Kıbrıs'tan çıkartıp adaya Yunanistan'a bağlamaya çalışıyordu. Bu yüzden Rum direniş örgütü olan EOKA 1955'te kuruldu ve İngilizler ile çatışmaya başlandı. İngilizler ise çoğunluğu Türkler'den oluşan İngiliz Komando Örgütünü kurarak Rum köylerine baskın yapmaya başladı. Rumlar'ın bize olan kinini bundan dolayı kazanmış olduk. Kıbrıs Türkü olarak büyük zararlara uğrayacağımızın haberi bu yıllara dayanmaktadır. 1955'ten sonra kendi egemenliğimizi ilan edinceye kadar yüzümüz hiç gülmedi. Ozanlar Türkiye bizim yanımızda değildi ve bir uykuya dalmış gibiydi. Biz ne yaptıysak kendi çabalarımız ile yaptık. Yaşadığımız yeri kurtarmak bizim ve çocuklarımızın geleceği için çok önemliydi. Rum gazetelerinde, 'Kıbrıs Türkleri altı saat bile dayanamaz' deniliyordu. Ama biz bu olaya altı sene dayandık.

Bizi çevreleyen iki devlet vardı, bu iki devlet topraklarımızı ele geçirmek istiyordu.

Bizim ise bir devleti seçip diğerinden kurtulmamız gerekiyordu. İki kötünün en iyisini yani İngilizler'i seçerek Rumlar'dan kurtulmak zorundaydık.

Bizim komşumuz olan Ahmet Bey İngiliz Kornseriydi, oğlu Selim ise Rum Direniş Örgütü olan EOKA'ya katılmıştı. 0 yıllar oğul babayı öldürecek seviyeye getirildi. Birçok evlat babasını kendi elleri ile öldürmeye başladı. 1955'te bu olaylar olurken adanın diğer köylerinden haber alamıyorduk.

Ne telefon vardı, nede telsiz. Bu köylerdeki Türkler'e Rumlar tarafından baskılar arttı. nca köylerdeki vatandaşlarımız tek bir köye toplanarak güçlerini birleştirdiler ve diğer köylerden bir köye toplanarak koloni oluşturmaya başladılar.

Bu olaylar 1958'e kadar sürdüve 1958'de Kıbrıs Türkleri'i, Türk Mücahitler Teşkilatı'nı yani TMT'yi kurdular.

O zamanlar ben liseye gidiyordum. Ben ve tüm Kıbrıs gençleri mücahit olmuştuk. Okula çantalarınızı bırakıp dağlara topraklarımızı kurtarmaya gidiyorduk. Rumlar ile iyice düşman olmuştuk.

14 sene mücahitlik yaptım; bunun yedi senesi Beşparmak dağlarında geçti. Rumlar ile çatışmaya giriyorduk. Rum askeri postaya çıkıyor, biz de postaya çıkıyorduk.

Gençliğimizde, okul hayatımızdan hiçbir zaman birşey anlamadık. Silahlarımız ve cephanemiz de gitgide azalmaya başlamıştı. Yanımızda, yardım edecek bir komşu devlet bile yoktu. Türkiye hala uykusundan uyanamamıştı. Akşamları sırayla her sokakta nöbet tutardık. Kendi kendime ne zaman akşam yatıpta hiç uykumuz bölünmeden sabaha kadar uyuyacağız diye düşünürdüm. Bu benim en çok özlediğim ve istediğim şeydi ki her gece nöbetimde bunu düşünürdüm.

Ayrıca bütün Türk halkının da isteği buydu. Bu olaylar neticesinde pek çok yakınımı kaybettim, fakat fazla bir üzüntü duymadım. Çünkü onları kurtuluşumuz için feda etmiştik.

Diplomamı Beşparmak Dağlarından indiğim zaman aldım. Liseden mezun olmuştum ama okulda hiç bulunmamıştım, bu yüzden okuldaki hatıralarım çok azdı. Bundan da hiçbir üzüntü duymadım çünkü; yaptığımız milli bir mücadeleydi. Sonumuzun hayırlı olması için biz Kıbrıslı, genç, yaşlı bütün vatandaşlar çok uğraştık.

Rumlar ile çatışmamız 1960'a kadar sürdü. 1960'da bir antlaşma yapıldı. Buna göre Rumlar ile bir ortak hükümet kuruldu. Bu hükümetin Cumhurbaşkanı Macarios, yardımcısı Dr. Fazıl Küçük olmuştu.

Antlaşma daha çok Rumlara yaramıştı. Macarios yaptığı siyaset ile adanın hepsine sahip olmak istiyordu. Devlet içinden çok; dini ön planda tutuyordu. Ayrıca Macarios Rumlar'ın Başpiskoposuydu, bu yüzden dine önem veren ülkeleri etrafında toplamıştı.

Bu ülkelerde ''matbaa aletleri satıyorum'', diyerekten adaya yavaş yavaş silah sokmaya başladı. Bunu anladığımız zaman biz de tedbirimizi almaya başladık.

Macarios Türkler'i barbar ilan etmişti. Siyasetinde kan dökerek bizi, Türkler'i elde etmek vardı. Bu yüzden evlere, tarlalara değerinden çok para teklif ediyor ve gençlerimizi kışkırtarak adadan göndermeye çalışıyordu. Macarios gençlere daha fazla para kazanma teklifinde bulunuyordu ve onları gidecekleri ülkelerin vatandaşı yapapacağını söylüyordu. Sıkıda olan gençler de fazla direnmeden bunu kabul ediyordu.

Bu ortak hükümet 1963 'te son buldu ve savaş tekrar başladı. Tam dört sene Lefkoşa surlarından dışarı çıkamadık. Sebze ve meyve yüzü göremedik. Kadınlarımız ellerindeki imkanlarla saksılarda sebze yetiştirmeye çalıştılar. 1963'ten, 1967'ye kadar çok sıkıntı çektik. Türkiye'yi uykusundan uyandıran Macarios oldu.

Türkiye'yi uykusundan uyandıran Macarios oldu. Türkiye 1968'de Kıbrıs gencine Üniversitelerinin kapılarını açtı. Fakat orsda da sorunlar bitmedi. Oturma izni almaya gittiğimiz zaman, Komser bizlere meshebizi sordu. Biz Türküz ve Müslümanız dedik ama işi zora koşarak herkesi Hanefi meshebi yazmaya çalıştılar. Kendini bu meshepten yazdırmayanlara oturma izni vermiyorlardı.

İkinci Barış Harekatında Türkiye'nin yardımıyla
buruk bir zafer kazndık. Nedeni:Türkiye'den harbe
katılması için zorunlu gelen askerlere Gazilik Unvanı
verilmesiydi.Deniz ve demiryolu taşımacılığından ,ttim
hastahanelerden bedava olarak yararlandırıldılar.bununla
beraber bu şahıslara gazilik maaşı bağlandı.

Biz yaklaşık onbeş sene yalnız çarpıştık~Ttim
zorluklara göğsümüzi gerdik. Sonuçta zaferimiz
kahramanlığımız hasır altı edildi, arka planda kaldı.
Bize tenekeden de olsa bir madalya verilmedi. Bizim
kazandığımız zafer buruk bir zaferdi.Ama en azından artık
uykumuz bölünmeden uyuma şansımız var.

Derlendiği Yer: Lefkoşa

Kaynak Kişi : Vedat Gtingör

İşi : Kahveci

Yaşı : 75

O zamanlar ortalık çok bulanıktı. Hepimiz çok korkuyorduk. Çünkü büyük bir tehlike etrafımızda kol geziyor durumdaydı.

Bir sabah İnönü' den Sindeye gitmek için üç otobüs kalkmıştı. Sinde'ye birkaç kilometre kala, Akdoğan civarında Birleşmiş Milletler bu üç otobüsü durdurdu. Tarlaların içinden bir yığın olarak çıkan Rum palikaryaları bu üç otobüse ateş etmeye başladılar. Bu olay sonucunda yedi, sekiz kişi hayatını kaybetti. Ölenlerin arasında bebeklerde vardı. Bunlar 1958 olaylarının başlamasına sebep oldu.

Kardeşim Hasan Taşer 1963 yılında pasaport dairesinde Mesencerlik yapıyordu. Yollarda olan olaylardan dolayı, babam kardeşimin köye gelmemesini, dayanabildiği kagar dayanmasını söylemişti. Oysa kardeşim, hasretimize dayanamadı ve köye geldi. Buraya geldiği zaman köyün idarecisi ona bir görev verdi; bu göreve göre: Sütölçe'den bir kadın ve torunu alınacaktı. Bunun üzerine kardeşim kadını ve torununu alarak İnönü'ye geldi. İnönü'ye geldiği zaman saat 4:30'du. Yollarda olan olaylardan dolayı, kadını İnönü'ye getirdiğini fakat buradan ileriye götürmeyeceğini söyledi. Bunun üzerine idareci onu dinlemedi götürmesi için baskı yaptı. Kardeşim onları götürmek zorunda olduğunu anlayınca, teyzemin oğlundan kendisiyle gitmesini istedi. Teyzemin oğlu Celal Bayar kucağıdaki çocuğunu ,babasına bırakarak Hasan ile beraber gitti. Bu olay 11 Mayıs 1964 yılında oldu.

Bir daha da ne kardeşimden, ne de teyzemin oğlundan haber alınamadı.

Aradan seneler geçmesine rağmen hala daha kardeşimin yolunu gözlerim, veya ondan gelecek bir haber beklerim.

Derlendiği Yer : IY1frt1uyaka

Kaynak Kişi : Hatice Cazımoğlu

İşi : Ev Hanımı

Yaşı : 73

II - 1963

NATURALA

II- 1963'E AİT CANLI HATIRALAR

• • • .:rarui:=iaN

310

Biz Sinde halkı hepimiz Türk'dük .Buradaki teşkilat
kuvvetli olduğu için ,Rumlar köye giremiyorlardı. Ancak
yollarda saldırılar ve katliamlar oluyordu, bu yüzden
köyün dışına çıkamıyorduk.

311

Sinde'nin etrafını tam sekiz tane Rum köyü
çevreliyordu ama attıkları toplar bile köyün içine değil,
düşüyor, bize birşey olmuyordu. Bu sırada Birleşmiş
Milletler Rumlar'a birşey yapmıyordu, ne yapıyorsa ikisi
bize yapıyordu. Ama bu arada Rum Birleşmiş
Milletlerden çok korkuyordu.

312

1963'te birçok olaylar oldu Rumlar bizi içten içe
yıkma çalışıyorlardı. Birçok ailenin canının yandığı
gibi bizimde canımız yanmıştı. Aslen Sinde'li olan fakat
Kaymaklı'da oturan Ömer Depreli adında bir akrabamız
vardı. Kaymaklı'da çalışıyordu. Bir gece Kaymaklı
basılınca karısı ve çocuklarını alarak Göçmenköy'e kaçtı.
Evinden apartopar kaçtığı için yanına hiçbir eşya almamış
olan Ömer Depreli birçok ihtiyaç içindeydi. Bu yüzden
annesi ve arkadaşı Mehmet Ruso'yu da alarak, birkaç parça
eşya almak için evlerine geri geldiler. Fakat pusuda olan
Rumlar onların geldiğini görünce eve baskın yaparak
hepsini öldürdüler.

313

Yine 1963 yılında, Ömer Depreli'nin kardeşi olan
Kemal Depreli diye bir genç vardı. Bu gencin ayağı
aksıyordu. Hiçbir yerde telefon olmadığı için kardeşinden
haber alamayan Kemal çok endişeleniyordu. "Nasıl olsa
ayağım aksıyor Rumlar birşey yapmaz", diyerek dışarı
çıkıp kardeşine bakmaya gider. Daha sonra öğrendiğimize
göre, önce Lefkoşa'ya, sonra Kaymaklı'ya gitmiş en
sonunda da Balirgodissa denen yerde pusuya düşürülüp,
öldürüldüğünü öğrendik.

Derlendiği Yer : Mutluyaka

Kaynak Kişi : Osman Mustafa Cazımoğlu

İşi : Bezirgan / ticaret adamı

Yaşı : 77

Herşey 21 Aralık'ta başladı. Lefkoşa'nın Tahtakale semtinde iki Türk'ün öldürülmesi, Girne yolunda ve Kıbrıs Türk Lisesi bahçesindeki vurma olayları ve Atatürk Kültür Merkezi'nin kurşun yağmuruna tutulması patlamaya hazır bombanın fitilini ateşleyen ilk olaylardır.

İşim Lefkoşa'da olmakla beraber, evim Lefkoşa'da değildi. Evim Lefkoşa'dan yaklaşık beş kilometre uzaklıktaki bir köydeydi. Yaşadığımız köy Peristerona köyü adını alan bir köydü. Nüfusun yüzde kırkı Türk, yüzde altmışı Yunan olan, toprağı bereketli yolları asfalt, evinde elektrik ve su gibi uygar gereksinimleri tamam, portakal bahçeleriyle çevrili şirin bir Akdeniz köyü.

21 Aralık Cumartesi günü Lefkoşa'dan evime gelmek için hazırlanırken, köye gitmemin tehlikeli olacağı bana bildirilmişti. Ben dinlemedim, gittim. Zaten olayların bu derece korkunç bir şekilde gelişeceğini en kötümser kişiler bile ummuyordu. Nihayet beklediğimiz, 1958 yaz aylarında yaşadığımız olayların benzeriydi.

Eşim yakında doğum yapacaktı. İki çocuğum, annem beni bekliyorlardı. 22 Aralık'ta bir dağ gezintisi yapmaya üç dört gün önceden kararlaştırmıştık. Bu gezintiyi başka bir haftaya bıraktık.

Pazar gününü Kıbrıs Radyosundan Cuma gecesi vurulan iki Türk'ün cenaze törenlerine ait haberleri izleyerek üzüntü içinde geçirdik.

23 Aralık Pazartesi günü Lefkoşa'ya gitmek için kalktığımda, kanlı çarpışma başlamıştı. Kıbrıs Radyosunun Türkçe bölümü yayın yapmıyordu. İş arkadaşlarım olan Türk memurların istasyona gidemedikleri anlaşıyordu.

Şehre çıkan bütün köy otobüsleri geri dönmüştü. Bir ateş çemberi içinde olan Lefkoşa'nın Türk semtine sağ salim çıkarmak imkansızdı.

Oysa benim bu kritik saatlerde Lefkoşa'da olmam gerekiyordu. Lefkoşada kalmam söylenmişti dinlememiştim. Şehirden ayrılmış olmayı şimdi Kıbrıs Türkü'nün namus ve şerefini korumak için çarpışan kardeşlerimize karşı bir "hainlik" bir "korkaklık" gibi görüyor, kahroluyordum.

Ne pahasına olursa olsun, Lefkoşa'ya gitmeye karar verdim. Arabaya bindim. Çocuklarım uyuyordu.

Karım ağlıyordu.O anda ailemi bir daha göremeyeceğim duygusu uyandı içimde...Fakat kararımı değiştirmedim. Yola çıktım.

Lefkoşanın Türk semtine bir mucize olarak sağ salim girebildim. Normal yollardan gelmemiş, zaman zaman arabayı tarlaların içinden sürerek kilit noktalarını tutan EOKA'cı katilleri şaşırttım.

Lefkoşa'da önce Peristerona'ya telefon ederek şehre sağ geldiğimi, durumun çok kritik olduğunu, karımın doğumunu köyde yapmasını bildirmek için çırpındım. Telefonlar çalışmıyordu. Sesimi duyurmak imkanından yoksundum.

Lefkoşanın Türk semtinin bir ateş çemberi içerisinde olduğu dünya ile ilgisi tamamen kesilmişti. Kıbrıs Türklerinin ölüm kalım savaşı başlamıştı.

Dört beş gün uykusuz geçen, birbiriyle ilgisi olmayan
burada anlatılması gerekmeyen çeşitli işlerle
ikinci bir mucizenin beni hayatta tuttuğu o
hengamede; cebimden ayırmadığım bir deftere
gördüklerimi, duyduklarımı yazmaya çalıştım.

Gerçekten gördüklerimiz, duyduklarımız yaşadıklarımız
anılmaz olaylardı. Kıbrıs Türkleri yediden yetmişe, en
modern silahlara sahip kendisinden on kat daha üstün
ilkel silahlarla şahlanmıştı.

Unutulmaz savaş günlerinde gece yarısından sonra
Sesi Basımevinin bir odasında otururken kapı
gözleri şişmiş, saç sakal birbirine karışmış
adam bizi çağırıyordu.

Basımevinin arkasındaki Tekke Bahçesine çıkıyorduk.
aralıksız kurşun sesleri devam ederken elimize
kazma, kürek veriliyor ve bize "Kazın!" deniyordu.
kazmaya çalışıyorduk. Elllerinde
başka adamlarda geliyor ve onlar da kazmaya
başlıyorlardı.

Sıra sıra mezarlar kazıyorduk. Sedyelerin içinde
şehitler getiriyorlardı. Bunları kanlı
kazdığımız çukurlara gömüyorduk. Lefkoşa
Türk jet uçakları ihtar uçuşları yaptıktan
sonra bir süre devam eden "Ateşkes" anlaşması
Türk rehinelere bırakılan Türk rehinelere ikisi köyden
akrabaları idi.

23 Aralıktan beri haber alamadığım aileme ait
herdikleri bilgi beni perişan etti.

Eşim 25 Aralıkta sancılanmış ve yanında annem olduğu
bu iki erkekle birlikte Lefkoşa'ya gelmeye
başlamıştı.

Köy karakolunu ellerine geçiren Rum polisler, eşime y muğaloğum yapmak için Lefkoşa'ya gittiğine ve yolda telefonkendilerine gerekli kolaylığın gösterileceğine dair d bir hürlü bir kağıt vermişlerdi.

Yol boyunca arabalarının önü kesilen iki barikatta kağıt işlerine yaramış ama, Yunan alayı Kampı önünde iş değişmiş. Aralarında Yunan askerleri ve subayları da bulunan EOKA 'cılar arabalarını durdurarak eşimi ve annemi silahkineli tüfek tehtidi altında ve elleri havada alıp götürmüşler.

Bu olayı beraber yaşıyan eşimin akrabası iki erkek, önce ölümle tehdit etmişler, sonra Lefkoşa Hapishanesine götürmüşler. Hapishanede kendilerine günlerce eziyet ettirilip, aç bırakılmış. Tırnakları sökülmüş, kırbaçla dövülmüşler. Nihayet serbest bırakılan rehineler arasında Kızılhaç'ın aracılığı ile Lefkoşa'nın Türk semtine tahliye edilmişler.

Anlattıklarını dinlerken çölgüne dönmüştüm. Annem ne der edeydi?, eşim ve çocuklarıma ne olmuştu?

Bilgi almak için sağa sola başvurmalarımdan bir sonuç çıkmamıştı. Telefonlar kesik, yollar kapalıydı.

Benim durumumda ailesinin birçok ferdiyi kaybetmiş bir insan vardı. O bahtsız insanlarla birlikte beklediklerimizden bir haber alabilmek umudu içinde; aç, yorgun, yoksuz günün yirmidört saatini Kızılhaç kamyonlarının beklediği Lefkoşa'nın Türk semtinde yeni kurulan Kızılhaç Hastanesinin önünde geçiriyorduk.

Kızılhaç durmadan, yaralılar, ölümler, köylerde mahsur kalmış perişan insanlar taşıyordu. Ölümlerin çoğu acıydı. Burnumu tıkayarak, acaba beklediklerimizden biri mi diye baktığım o ölü insan yüzlerini unutmak mümkün mü?

15X Kafatasları parçalanmış, göğüsleri delik deşik, kimi
nifecarsensesinden vurulmuş, kimi elleri bağlanarak kalleşce
öldürülmüş kaç kişiyi gördü gözlerim?

22 Sakat delikanlı, seksenlik imam, on yaşında
kadın, ihtiyar kadın, tanıdığın ve tanımadığım insanların
ölümleri... Lefkoşa Rum Hastahanesinde kanları alınarak
öldürülmüş Türk hastalarının ölümleri..

102 Yollarda evlerde yakalanıp ırzına geçildikte sonra
öldürülmüş kadınlar, kızlar...

24M Makineli silahlarla delik deşik edilmiş bebeklerin
ölümleri...

108 Bütün dehşetiyle yaşadığım bu korkunç günlerden sonra
10 Ocak 1964'te anneme, eşime, çocuklarıma kavuşabildim.
Özellikle annem ile eşim tanınmaz bir haldeydiler.
Annemin saçları bembeyaz olmuştu. Karım inanılmaz
derecede zayıflamıştı. Bir mucize olarak hayatta
kalmışlardı.

102 Eşim ve annem Lefkoşa Rum Hastahanesinde kaldıkları
süre içerisinde gördüklerini anlatırlar:

15 Bir İngiliz hemşiresinin gayreti, hayatlarını
kurtarmıştı. O iyi kalpli insanı hiç unutmayacaklardı.

102 Türklüğümüze asla leke sürmedik. Atalarımıza layık
evlatlar olduğumuzu ispat ettik. Yediden yetmiş bütün
Kıbrıs Türkleri; Lefkoşalılar, Larnakalılar,
Limasollular, Baflılar, Mağusalılar, ayrısız gayrısız
adanın hertarafındaki Türkler, en ıssız köşelerde kalmış
en az nüfuslu Türk köyleri bile sayıca ve silahça
kendilerinden çok üstün düşman sürülerine yiğitçe karşı
koydular. Kıbrısta'ki ulusal ruh şahlandı. Kıbrıs
Türkleri adanın her yönünde yeni Plevne destanları
yaratıldılar.

Biz Kıbrıslılar eskiden Türklüğümüz ile gurur duyar
"Ne Mutlu Türküm diyene" diye övünürdük, şimdi ise hem
"Türk", hem "Kıbrıslı" olmakla guru duyuyoruz. Bundan
önce "Ne Mutlu Kıbrıslı Türküm" diye söyleyeceğiz.

Derlendiği Yer : Lefkoşa

Kaynak Kişi : Özker Yaşar

İşi : Kitapçı

Yaşı : 69

III. 1974₁E AİT CANLI HATIRALAR.

Metinler...

Akdeniz'in yeşil adası üzerinde sıcak ve boğucu bir yazın ortasında esmekteydi. 11 yıldan beri ilk defa kan, barut ve insanların çürümüş cesetlerinin çıkardığı kokular etrafa yayılıyordu. İşte şahit olduğum bu olay böyle kan, barut ve insan cesetlerinden çıkan pis kokuların yayıldığı bir ortamda geçer.

Ben, ailemle birlikte Limasol 'da oturuyordum. Evimiz Rumlarla Türklerin karışık olduğu bir mahalleydi.

Bir ikindi vaktiydi. Hava oldukça sıcak ve boğucuydu. Dışarıya çıkarak daha serindir diye evimizin avlusunda bulunan, çatı altındaki masanın altında annemle oturmuş konuşuyorduk. Birden bir ses duyduk. Dönüp baktığımızda, bir Cip'in, Rum olan komşumuzun evinin önünde durduğunu gördük. Cip'ten inen birkaç kişi, evin kapısını hızla çalmaya başlamışlardı. Komşumuzun kapıyı açmamakta ısrar ettiği belliydi.

Sonradan kapının açıldığını gördük. Adamlar ona birşeyler söylemeye başladılar. Onlar konuştuğunda, komşumuzun yüzü renkte renge giriyordu. Konuşmalardan bir şey anlamadığımız için, bu olay benim büsbütün dikkatimi çekti ve annemden bana konuşmaları tercüme etmesini rica ettim. Annemin anladığına göre: Bu adamlar komşumuzun üç oğlunu arıyorlarmış. Komşumuz ise, evde olmadıklarını söylüyomuş fakat adamlar sorularında ısrar ediyorlarmış.

Adamları zorla kapıyı itip içeri girdiklerini gördüğümde çok şaşırılmıştım. Bu durum annem beni eve çağıırıp kapıları kapattı. Aradan yarım saat geçmişti ki, komşumuzun acı çığlığını işittim. Annem, dışarı çıkmama izin vermediği pencereye koştum.

Yabancılar, komşumuzun üç oğlunu Cipe doğru götürüyorlardı. Komşumuz ise kapının önünde herhalde oğullarını geri getirmeleri için yalvarıp haykırıyordu. Yabancılardan bir tanesi dönüp komşumuza birşeyler söyledi. Annemden öğrendiğime göre; oğullarına birşey yapmayacaklarını, birkaç saatlik bir iş için aldıklarını, en erken bir zamanda iade edeceklerini söylemiş.

O gece komşumuz hiç uyumamıştı. Acı ile attığı feryatlardan ben de rahatsız olmuş uyuyamamıştım.

Sabahleyin acı ve korkunç bir çığlıkla uyandım. Etrafa bakınca ne oluyor gibisinden dönüp baktığımda seslerin dışarıdan geldiğini anladım. Sesler gittikçe artıyor, komşumuzun oğulları ürpertici çığlıkları duyuluyordu. Çabucak giyinip dışarı çıktığımda, manzara oldukça korkunçtu. Komşumuzun kapısının önünde, üç oğlunun kanlara bürünmüş cesetleri duruyordu. Komşumuz ise çılgın bir vaziyette yere kapanmış, oğullarının cesetlerini kucaklayıp çığlıklar atıyordu.

Bunca zaman binbir güçlükle yetiştirdiği, onlar için büyük umutlar beslediği oğulları, kendi din kardeşleri tarafından sebepini bilmeksizin bir hiç uğruna öldürülmüştü.

O günkü durum beni çok etkiledi. Komşumuzun attığı çığlıklar ise hala daha kulağımdan çıkmıyor.

Biz hiçbir zaman iki toplum bir arada yaşayamayız. Çünkü onlar kendi kardeşlerini bile katletmekten çekinmeyen barbar bir millettirler.

Onlar ile bir arada yaşamamız imkansızdır.

Değerlendirildiği Yer : Girne

Kaynak Kişi : Cemaliye Yusuf

İşi : Öğretmen

Yaşı : 56

Kırbis'in batısında, Baf kasabasına on kilometre kala
yöze bir köy vardı bir zamanlar.

İsmi Yeşilova, Özellikle Türk köyü oluşu, ezelde beri
Rumların gözünde büyüyen bir diken gibiydi.

Yıl 1974, takvimler ise 20 Temmuz Cumartesi gününü
gösteriyordu. Bugün diğer günlerden farklı bir gün. Çünkü
bir yıldan beri hürriyetsiz yaşayan Kıbrıs Türkü'nün
hürriyetine kavuştuğu ve Rum zulmüne dur demenin günüydü.
Bu mutlu gün Türk ordusunun adaya ayak basarak Barış
Harekatına başlaması ile gerçekleşmişti. Ama ne yazık ki
Harekat Girne bölgesinde başlamıştı. Biz ise barışı
sembolize eden Türk ordusundan 150 kilometre uzakta
bulunuyorduk. Ama geçde olsa hürriyete kavuşacağımıza
inanıyor, o mutlu anları dört gözle bekliyorduk.

Saatler sabahın onunu gösteriyordu. Sabırsızlıkla
Türk ordusu ile kucaklaşacağımız anı beklerken köyümüzün
yavaş yavaş Rum askerleri tarafından sarıldığı ve atış
altına alındığı görülmüştü.

Artık hürriyet sevincinin yerini, korku ve dehşet
almaya başlamıştı. Herkes Rumlar tarafından atılan
ermilere hedef olmamak için kümeler halinde saklanmaya,
mücahitlerimiz de var kuvvetleri ile Rumların
saldırılarını durdurmaya çalışıyorlardı. Ne var ki ikinci
günün akşamı mücahitlerimizin cephanelerinin azalması ve
komşu Türk köylerinin teslim oluşu, direnme gücümüzü
azaltmış ve bazı mevzilerimiz düşmeye başlamıştı.

Rum askerleri düşen bölgelerden içeriye sızmaya ve
sağa sola bombalar atmaya başlamışlardı.

1008 Bölgemiz mücahitleri ve halk ile beraber ben ailemle
1009 emniyette olduğuna inandığımız köy muhtarının evine
1010 sığınmıştık.

1011 Çok geçmeden Rum askerleri saklandığımız evi
1012 perisine arka arkaya üç bomba atarak ömrüm boyunca
1013 unutmayacağım bir katliyama girişmişlerdi. Atılan
1014 bombalardan göz gözü görmüyordu, bombaları çıkarmış
1015 duman yavaş yavaş dağılırken herkes ailelerini ve
1016 yakınlarını aramaya ve şehitlerini toplamaya
1017 başlamışlardı. Ben ise bu korkunç manzara karşısında ne
1018 yapacağımı şaşırmıştım. Çünkü iki kardeşimin kanlar
1019 perisinde ve cansız yerde yattıklarını görmüştüm.

1020 Şehit dahi olsa iki kardeşimi bulmama rağmen halen
1021 babamdan hiçbir haber alamamıştık.

1022 Çok geçmeden Rum askerleri aramızdan birkaç yaşlı
1023 erkek olarak şehit olanları toplamaya başladılar. İkinci
1024 hara haberi de hemen sonra aldık. Babam mevzide şehit
1025 olmuştu.

1026 Kıbrıs Türk Barış Harekatı, iki kardeşim ile beraber
1027 babamı da alıp götürmüştü, fakat herşeye rağmen Kıbrıs
1028 Türkü'nün selameti ve Kıbrıs Türkü'nün hürriyete
1029 kavuşup, Rum zulmünden kurtulması için yapması zorunlu
1030 hale gelmiştir.

1031 Rum barbarlarının yapmış oldukları bu insanlık dışı
1032 hareketleri gözümle gördükten sonra Kıbrıs Türkleri ile
1033 Rum barbarlarının birarada yaşayamayacaklarını sadece
1034 biz Kıbrıs Türkleri değil bütün dünya kamuoyu da görüp
1035 şahit olmuştur.

Derlendiği Yer : Mağusa

Kaynak Kişi : Sultan Yaşar

İşi : Ev Hanımı

Yaşı : 69

1974 yıllarının ilk günleriydi .Rumlar'ın Türk
ayrımı her geçen gün geçtikçe artıyor.

Babamın yıllar yılı Rum halkına .,Türklerin imha planını
Macarios ,bu çabasında başarı kazanıyordu.
Rum halkı küçüğünden büyüğüne,Türk düşmanlığını ta
duyuyordu. Onlar Türk ile yüz yüze gelip
çok arkadan, kancıklıkla Türkleri imha
girişiyarlardı.

Babamın, küçüklüğünden beri kapı komşuları olan
Yannagi, büyüüp hayata atıldıktan sonra bile babamın
dostu olarak görünüyordu. Ona göre Türk Rum ayrımı
Bir çarpışma anında ise babamı ve bizleri kendi
evinde koruyacak, Rumlar'ın kötülüklerinden
uzak tutacaktı.

Babam böyle birşey olmayacağını biliyordu. "Gavur
davranmaz" derdi. Hem o birşey yapmasa, diğerleri
Rumların içinde bizim ne işimiz vardı. Yannagi
ise ısrarla bizyardım etmek istiyor, bizi din millet
çok sevdiğini ve korumak
istediğini biliyordu.

Güya küçüklüğünde rahmetli dedem, onlara çok yardım
etmiş de, bugünkü çalışma hayatını ona borçluymuş da, bir
giriş laflar edip duruyordu. Onu duyan hakikaten Türkleri
sevdiğini sanırdı. Aslında içindeki Türk nefreti okadar
büyük,okadar büyük bir perde gibi hafızasını sarmış ki,
Yannagi'nin ekmeğini yediği bu ai.Ley i? Söndürmek çabasına
girmişti.

Babamın bunlardan bihaber,bir gün Yannagi'nin kumaş
dükkanına girerken, bir Rum arkadaşıyla şöyle konuşmakta
duydum:

Bizim sevgili komşumuzun da artık sırası geldi. Türkler elimizde hep oyuncak. Benim, kurduğum planı duysan?, ne akıllıdır şu Yannagi derdin. Ailelerinin kibritlemelerine kibrit suyu dökeceğim. Var mısın yarın bize bir kenarda kıstırır banyoda boğarız''. Bunu babam o mahalleyi ve oraya yakın işini bıraktı. Bir süre sonra da hepimiz özgür bölgeye geçebildik.

Bu olay Rumlar'ın bizim için neler düşündüklerinin bir örneğidir. Gerçi burada, düşündüklerini gerçekleştiremediler, ama birçok yerde silahsız Türk halkını; kadın, çocuk, ihtiyar, genç demeden kestikleri görülmektedir.

Atlılar, Muratağa, Sandallar, ve daha pek çok Türk Rumlar'ın işedikleri barbarca cinayetler herkesce bilinir. Baf'ta üç yaşında çocuğun vücudunu kurşunla vuran, bunlar değil mi? pek çok Türk'ü diri diri gömme çukurluğuna gömen bunlar değil mi? ve pek çoğunun ölümlerinin kanı bulunmayıp, kayıp listelerine geçmesine sebep bunlar değil mi?

Peki şimdi, bütün bu olanlardan, Rumlar'ın bize yaptıkları bunca ezgiden sonra onlarla birlikte nasıl yaşarız? Elbette ki bu imkansız birşeydir.

Yıllarca bize yaptıklarını unutup yine onlarla birlikte yaşamak mı? Hayır, hayır böyle birşeyi düşünmek doğru değil. Çünkü Rumlar ile birlikte yaşamak, esaret, çekilmez hayatı yine kabullenmek demektir.

Gerçekten Türk olan herkesin böyle birşey
bunu işineceğini zannetmiyorum.

Şimdi Mehmetciğin sayesinde rahat, sakın,
herşeyimizdenemin bir hayat yaşıyoruz. 0 günlere dönmek
bunu düşünmek bile istemiyorum.

Derlendiğ Yer : Tuzla

Kaynak Kişi : Çilek Sermest

İşi : Ev Hanımı

Yaşı :54

ve babandan Rumlar, ezeli
şeyler öğrenmiştim.
anlatıyorlardı belki de.
öğretmişlerdi
bizlere karşı
gamlıkları altında
farketmeye başladım.

Demek zaman coşan, kabına sığmayan Rum sürülerinin
günüydü anlaşılan. Bir sabah hükümete darbe
haberi geldi. Arkasından hepimizin de bildiği
olaylar gelişti. Rumlar, bize saldırmalarının,
öldürmelerinin cezasını, Mehmetciğin çizmesi
altında ezilerek ağır bir şekilde ödediler.

Bu arada, hepimizin ayrı ayrı gönlümüzde, ömrümüzce
tamamlayacağımız yaralar, üzüntüler bıraktı bu olaylar.
Habit olduğum ve kahbe Rum Sürülerinin yaptıklarının
küçük bir örneğini vereceğim olay da benim
acı bir iz bırakmıştır.

Rumlar, gençlerimizi, babalarımızı, sürüyerek
köyümüzde yaşlılar, kadın ve çocuklar
kalmıştık.

Bir gece komşumuz yaşlı Ali Dayı'dan sesler
duyduğunu duymuş, pencereye koşmuştum. Biraz sonra Ali
Dayı'nın acısıyla haykıran sesi şunları
söylüyordu: ``Kahrolsun pis Rumlar, size verecek on param
korku.`` Arasından iki el silah sesi duyuldu. Olanları
anlamıştım. Çocuk ruhundaki acıma, korku ve isyan kendini
gözlerime dolan yaşlar halinde gösterdi. Ne
yapabilirdik ki!

Biraz sonra ellerinde şişelerle çıktığını gördük.
askerdi bunlar, asker denirse eğer. Onların savaşları
değildi.

Karşılarında, müdafaasız çocuklar olmalıydı. Ancak
savaşın korkusuz birer asker olabiliyorlardı. Canavarlar gittikten
sonra, neler olup bittiğini anlamak için Ali Dayı'nın
evine giren üç yaşlı adamın nasıl bir manzarayla
karşılaştığını tahmin etmeğe bile gerek yok. Ali Dayı
ölümlüydü. Kahpeler, silahsız ve yaşlı kanı içmeğe devam
ediyorlardı. Gözyaşları arasında ve olanlara tevekülle
kalkarak Ali Dayı'yı, saklayıp Rumlar'a vermediği
bilgiyi yıldızlı bayrağımıza sarıp bahçesine gömdük.

Aradan çok geçmeden, çapulcuların ,arkalarına bile
bakmadan Mehmetciğin önünden kaçıp gittiğini,
boyun irriyetimize kavuşacağımızı da gördük. Bundan böyle,
kalemlerle birlikte yaşama düşüncesi bile, bizde sadece
fren hissi uyandırmaktan ileri gitmiyor. Yıllarca
birlikte sürdürmeğe çalıştığımız o acı hayat artık geri
getiremez.

İhanetinize, iki yüzlülüğünüze, kalleşliğinize
devam ediniz. Bizden korkun artık:

Yanımızda kim var, biliyorsunuz artık! yalnız
sanmıştınız, müdafaasız sanmıştınız, silahsız
sanmıştınız, topsuz tüfeksiz sanmıştınız bizi. Yıllarca
başımızı siper edip toprağımızdan, namusumuzdan bir
şey vermedik. Yıllarca köle gibi yanınızda
çalıştırdınız, sömürdünüz bir avuç Türk'ü.

Yıkılmaz imanımızla birlikte, bizimde topumuz,
tüfeğimizden önemlisi, Mehmet'in çizmesi var şimdi.
Göreceksiniz, bir gün ekonomik savaşımızda da sizleri
yenecek, çektiğimiz bunca acı ve ızdırap sona erecek''.

Ne güzel şey, hür olmak, istediğini söyleyebilmek,
korkupabilmek!...

Bize bu günleri gösteren aziz şehitlerimiz :Ruhunuz
başad olsun.

Derlendiği Yer : Girne

Kaynak Kişi : Kenan Mustafa

İşi : Öğretmen

Yaşı : 41

Bir Temmuz sabahıydı. Güneşin ışıkları köyümüzün yeni yeni düşmeye başlıyordu. Tabiat o kadar güzel, o kadar güzeldi ki sanki bir cenneti andırıyordu.

Stylüler daha yeni uyanmışlardı. Kimisi ağılına, kimisi bahçesine, kimiside işine gitmek için yatağından kalkıyordu. Ben de herkes gibi yeni kalkmış, bekleyen mücahitlerin yanına gidiyordum. Çünkü, darbeden sonra, darbeciler bizim gençlere de saldırmaları diye, bütün gençlik nöbetleşe bekliyorduk. Bunun için, sabahın erken saatlerinde kalkıp nöbetçi arkadaşımı değiştirmeye geliyordum.

Tam karargahın bahçe kapısından içerisi girmiştik. Karargahtaki mücahit arkadaşlarımın adeta bir bayram havası arattıklarını gördüm. Onlara biraz daha yaklaşıncaya kadar, millî marşlarımızı ve arkadaşlarımın şarkılarını işitiyordum. Fakat ben yanlarına yaklaşamadığım halde telaş içinde hala ne olduklarını anlayamamıştım. Hemen Öğrenme duygusu içinde Başçavuş'un yanına koştum. Türkiye'nin adımıza Barış hareketi için yaptığı çıkarmayı ilk defa ondan öğrenmiştim.

Ben de sevinç için de arkadaşlar arasına katıldım. Onlarla birlikte yorumlar yapmaya başladık. Ahmet "Türkiyemiz Kıbrıs'ı bir, iki günde alıf:" dedi. Fakir ise ona, "Yok canım Türk odusu için bir saatlik bir iştir." diyerek sevinç içinde münakaşa ediyordu. Bu iştir çokuzun sürmemiştir.

Birden boğazıma birşey düğümlenmişti. Herkes sağa
silahla koşmaya, başlamıştı. Silahlarımızı almak için
karargaha giriyorduk. Hemen karargahtan silahları alarak
komutanın gönderdiği mevzilere adeta bir rüzgar gibi
koşuyorduk. Fakat karargahtaki olay bir türlü gözümün
den gitmiyordu. Çünkü karargahın bahçesine düşen bir
şeyden üç arkadaşımızı öldürmüş, 3, 4 arkadaş da
yaralanmıştı. Benim içim herkesten çok burkulmuştu.
İki dakika önce ben de o gruptaki arkadaşlarla
karargahındaydım. Fakat nöbetçi arkadaşımı değime vakti geldi
karargaha, silahımı almak için oradan ayrılmıştım.

Birden havanın iki dakika önce ayrıldığım yere
düştüğü gördüm. Arkadaşlarımın acı içindeki feryatları
adeta yüreğime bir bıçak gibi saplanmıştı.

Bu olaydan okadar çok etkilenmişim ki, adeta ben de
arkadaşlarımla ölmek istiyordum.

Bu olay köyde etki yaratmasın diye bütün olanları
sıfırlı tuttuğumuz için komutan bize emir vermişti.

Nöbet yerine gittiğimde arkadaşlar olanlardan
habersiz sevinç içinde oynuyorlardı. Ben hala olayın
etkisinde olduğum için, bir türlü yüzüm gülmüyordu.
Arkadaşlarıma, karargaha gitmelerini söylediğimde karargaha
gitmeye başladılar.

Daha bize soru sormaya vakit bulamadan Rumlar
bizden tarafından ağır kurşun yağmuruna tutulmuştur. Hemen
biz de imize yerleşip mevzilanmıştık. Komutan bize, "Ben
verdimedikçe kurşun sıkmayın" demişti. Biz de
onun emrine uymak için karşılık vermiyorduk. Bizim
komutanla nliğa da yüksek komutanlıktan öyle bildirilmişti.

Böyle kurşun yağmuru altında, Türkiye'nin bizim n evvelceye de çıkarma yapmasını bekliyorduk. Köyümüz de denize yakın bir köy olup denizden asker atarmaya elverişli bir yerdi.

Bunu, bizim gibi tahmin eden Rumlar da denizden herhangi bir Türk saldırısına karşı idiler.

Saat 10'a geliyordu. Böyle dikkat içinde ve kurşun yağmuru altında beklerken, birden yanımıza koşarak gelen bir mühabiti gördük. Yanımıza geldiğinde soluk soluğa ve öfkeli içindeydi. Bir haber getirdiğini anlamıştık. Ondan hemen koşmaya başladı. "Arkadaşlar hiç korkmayın, tam 15 dakika sonra Türkiye'den uçaklar gelecek, haberini de aslında önce Baf'tan telsizle bildirdiler" dedi. Birden mühabitlerinin diken diken olduğunu hissettim. Rumlar bizi bu kadar da sıkıştırmışlardı. Onlara karşılık vermemek için elimizden geleni zor tutuyorduk.

Aradan yarım saat geçti. Görünürlerde ne uçak, ne de bir hareket vardı. Moralemiz bozulmuş, kızmıştık sanki. Bunu mühabitlerine ölüm pahasına da olsa onların ağır silahlarına karşılık verip, onlara korkmadığımızı ispat edecektik. Mühabitleri komutanımıza bildirdik. Olanlara o da kızmış ve söyleyecek ki, birden ateş serbest emrini vermişti. Bu haberi duyan tüm gözle bekleyen bizler de Rum mevzilerine tam isabet eden ateşleri yapmak için tüm gücümüzle ateş ettiğimizi, mermiler savurarak karşılık verdiğimizizi hatırlıyorum. O zamanlar bizim bu cesaretimiz karşısındaki şarkınlıklarını, mühabitlerini yavaşlatmakla belirtmiş olmuşlardı.

Fakat Rumların ağır silahları karşısında ne kadar başarılıydık da boşa çıktı. Çünkü Yüksek Komutanlığı tarafından ve en güvendiğimiz yerler olan Yeşilova ve Bafra'dan acı bir haber gelmişti. Telsizle "Biz kurtulduk, Rumlar kasabaya girdiler. Bizleri kesince sıra size gelecektir. Çarenize bakın" haberini verdiler. Bunun üzerine moralimiz tekrar sıfıra inmişti.

Çaresizlik içinde kadınları ve çocukları köyün dağ kenarına toplamıştık. Ümitsiz ne yapacağımızı düşünüyorduk. Kurtulmamız için bir tek çare kalmıştı, o da beklemek. Çünkü karanlık bastığı zaman üzerimize saldırarak olan Yunan ordusu, gündüz olmasını bekleyecekti. Çünkü karanlıkta bilinmeyen yere baskın yapmak zordu. Biz de bu karanlıktan faydalanıp dağa tırmanacaktık.

Kurtulma ümidimiz gittikçe artıyordu, saat beşe yaklaşlıyordu. Tam yarım saat sonra karanlık basacak ve Yunanlılar kendilerini cesaretle savunan Türklerin akıllıca davranışları köyü boşaltacaklarını akıllarına getirmeden sabahı bekleyeceklerdi.

Ansızın etraf loş bir görüntü içine girmişti. Emin olmak için tamamen karanlık olmasını bekledik. Sonra büyük mücadele başlamıştı.

Bütün köylü ardısıra, tırmanılması dağlara tırmanmaya başlamıştık. Herkes herkese yardım ediyordu.

Bu acı görüntü karşısında, birden aklıma romanlarda gördüğüm sefalet dolu harpler gelmişti. Sonunda o kadarca dağlara tırmanmayı başarmıştık. Bu defa çocuklara yardım edecek bulmak sorunu karşımıza çıkmıştı. Fakat bizim aklımıza yürümekten başka birşey gelmiyordu.

10000 Çocuklara acıkmamaları için, hatta bizim bile
10000 bitmiş haruplar bir türlü aklımdan gitmiyor.

10000 İki gün, iki gece sefalet içindeki yürüyüşten sonra
10000 yorgunluktan, sanki bir ölüden farksızdık.

10000 Bu yürüyüşün ve yorgunluğun bizi ölümden
10000 uzaklaştırdığını bildiğimiz için de birden aklımıza bir
10000 fikir geldi. Karşımızda görünen köy bir Rum köyüydü. Hem
10000 İngiliz Üslarına yakın bir köy. Aklımıza gelen fikir
10000 karşımızdaki Rum köyünü geceleyin geçip, Üslare
10000 gitmekti.

10000 Bütün bunlara karar verdikten sonra saklı
10000 mağaralarda, geceyi beklemeye koyulduk.
10000 yorgunluktan ve açlıktan bitmiştik sanki. Birden
10000 yerde, tam beş saat uyuduğumu hatırlıyorum.
10000 gibi daha çokları uyuya kalmışlardı.

10000 Uyandığında karanlık basmasına az kalmıştı. Bütün
10000 bir yere toplanıp Rum köyünü nasıl geçeceğimizi
10000 kararlaştırıyorduk ki karanlık iyice basmıstı. Hemen
10000 yine bütün köylü ardısıra Rum köyünün
10000 tepeyi aşmak için, diğer tepeye doğru
10000 çıktık.

10000 Bütün gece dinlenmeden, bir elimizde çocuk, bir
10000 elimizde silah olmak şartıyla yürüdük. Vaktin sabaha
10000 geldiğini anlamıştık. Bunun üzerine içimize büyük
10000 telaş düşmüştü, "Sabah olur da Rum köyünü geçemezsek"
10000 diye.

10000 Gün doğmaya başlıyordu birden karşımızdan dağ yolu
10000 yoldan, üzerimize gelen üç tane kamyon gördük. "
10000 başımıza geldi" diye kendi kendime konuştum.
10000 istedik, fakat mümkün değildi. Artık sabah
10000 ve kamyonrakiler tarafından görüldüğümü
10000 anlamıştım.

11-12-1941, Kadınları, çocukları yere yatırıp, beraberimizdekilerle kamyonlara doğru çevirdik ve beklemeyi emrederdik.

13-12-1941 Bu bekleme, ölüm kalım savaşını getirecekti. Kadınlar biraz daha yanımıza yaklaşıncı üzerlerindeki bayraklarını göçlük. O anda üslerin sınırını anladık. Köylüler, çocuklar, herkes adeta y-niden doğmuş gibiydik.

14-12-1941 İngilizler yanımıza geldi. Komutan onlarla konuşmaya başladı. Ben yanlarıntaycı. İngilizce bildiğimi için ben de onlarıntaycı. İngiliz Çavuş'u "eğer kadınları teslim ederseniz sizi üslere kabul ederiz" dedi.

15-12-1941 Komutanımız bunun üzerine teklifi kabul etti. Kadınları, çocukları kamyonlara yükleyerek kampa gönderdik. Biz de arkalarında yürüyorduk. Hem de tüm açlığımızı ve yorgunluğumuzu neşe içinde yürüyorduk.

16-12-1941 Fakat neşemiz sonsuz değildi. Kalbimiz sızlıyordu. Geride esir edilmiş binlerce soydaşımız ölüyor. Bütün köylü üslerin bizlere ayrılan kampı boşaltmıştı. Herkes ailesini aramaya başlamıştı. Biz de su yüzüne çıkacağını, biz bilenle konuşmıştık. Çünkü birbirimizin yüzüne bakıyor birşey söyleyemiyorduk.

17-12-1941 Evlatlarını arayan analar, kardeşini, babasını arayan yavrular bir türlü gözümün önünden gitmiyordu. Komutanımız onlara daha fazla aç ıktırmemek için bir bilmelerini istemiş olacak ki olayı anlatmağa başladı.

18-12-1941 Fakat yeniden çıkacak olan bu acı feryatları duymam için oradan uzaklaşmak için yürüdüğümü hatırlıyorum. Bir defa daha parçalanmıştı. Çünkü feryatları duymaktan kurtulamamıştım.

Hayatın en çok etkilenen biri de bendim.
İkisi de benim ikisi sınıf arkadaşım biri de yiğenim Kemal'di.
Her ikisi de kıl payı kurtulmuştum. Bu acı kurtuluşun, ömür boyu
ahından, hafızamdan silinmeyeceğine eminim.

Derlendiği Yer : Lefkoşa

Kaynak Kişi : Serkan Günkurt

İşi : Emekli Memur

Yaşı : 64

1974 Barış Harekatı sırasında Lefke kasabasına altı
uzaktaki Elye yeni adıyla Doğancı köyünde ikamet
ediyordum.

Temmuz 1974 ortalarında Makarios'un ölüm haberini
duyunca Larnaka'da kurduğumuz İzci Kamplarını boşaltıp
evlerimizimize geldik.

20 Temmuz 1974 barış harekatı başladığı zaman bütün
erkekler silaha sarıldık. Bizim köye yapılan saldırı
akşam üzeri 14.30'da başladı. Ben ve birkaç lise
öğrencisi daha sivil halkı emin yerlere taşımak için köyün
merkezine indik.

Biraz sonra bütün halkı köy kahvesine doldurduk.
Kahvehanesinin içinde annem ve benden küçük altı kardeşim de
bulunuyordu. Babam ise evimizin bahçesindeki incir
açacının kovuğuna gizlendi. O da savaşmak istiyordu ama
ihtiyacı yoktu.

Rumların en hafif silahı bizim en ağır silahımızın
konusundaydı. Bütün direnişimize rağmen Rumlar 17.00
saatlerinde köyün ortasına kadar ilerlediler. Bu arada
küçük çığlıklarından halkın saklandığı kahveyi de bulup
bütün halkı bir meydana topladılar.

Biraz sonra da Üzerlerine gelişigüzel ateş etmeye
başladılar. Yaralananlar arasında on yaşındaki kız
kardeşim İsmet de vardı. Yere uzanmış baygın yatıyordu.
Ben banyosu yapmış gibiydim.

Hemen onları, gözetlediğim yerden yanlarına gittim.
Belaşlarından beni tanıyacak halde değillerdi. Başıma bir
miğferi geçirdim. Sonra da küçük kız kardeşim
İsmet'i kucağıma alarak Rum Komutanının yanına gittim.

Yunanlı olduğu her halinden belli oluyordu. Ona Rumca ile bu kızın hastahaneye götürölmesi gerektiğini anlattım. Onlardan da bir er kolundan yaralanmıştı.

Rum askerini ve bizi bir cipe koyup köye üç mil uzaklıktaki maden köyü Evrihu'ya götürdüler.

İlk yardım Kıbrıs Maden Şirketi'nin oradaki hastahanesinde yapıldı. Hemşireler İngiliz olduğundan daha kolay anlaşabildik. İsmet'in durumu çok tehlikeliydi. Hatta bile yaşaması bir mucizeydi. Çünkü sol göğsünde kalbinin üzerinde iki kurşun yarası vardı. Delip. geçmişti.

İlkyardım yapıldıktan sonra Lefkoşa'daki merkez hastahaneye kaldırmak için İsmet'i ambulansa bindirdiler. Ben de gitmek için gittim. Fakat Rum askerler hiç görölmemiş bir vahşilikle beni indirdiler. Ambulans hareket ettikten sonra beni polis karakolundaki zindana attılar.

Etraf zifiri karanlığa gömüldüğü halde bile birşeyler parlıyordu. Bunca olaydan sonra saatimin hala elimde olduğuna şaşıtm.

Gece gözlerimi bir an dahi kırpmadım. Sekiz saat içinde olanlar bir türlü gözlerimin önünden gitmiyordu. Köyün alevler içinde yanışını, feryatları hele kardeşlerimi annemi ve babamı düşündükçe çıldıracak gibi oluyordum.

İsmet'i ise yolda bir çukura atıp öldürdüklerini düşündüm. Kurşunlar karpına saplanmıştı ama burdan giderken hala daha yaşıyordu. Az da olsa bir kultulma ümidi vardı. Yaşayabilirdi...

Sabah olunca oradaki asker ve polisler etrafında toplanıp, beni soru yağmuruna tuttular.

Hiç cevap vermedim. Rumca anlamıyorum zannettiler. Vahtiyle bizim köyde yaşayan yaşı hayli ilerlemiş bir polis getirdiler. Bana Türkçe konuştu. Yine cevap vermedim. Tekmelemeye başladılar. "ben talebeyim. Silah tutmuyordum. Ne olduğunu bilmiyorum" dedim.

Ağzımdan herhangi bir şey alamadılar. Böylece bir gün çok zor da olsa geçti.

Ertesi sabah beni Omorfo'daki esir kampına götürdüler. Oradaki esirler komşu Türk köyü Gaziveren'den getirilmişlerdi. Hepsini tanıyordum. Son gelişmeleri öğrenmek için etrafıma toplandılar. Benim de ilk gecedan esir düştüğümü öğrenince hayal kırıklığına uğradılar.

Burada onlara nasıl davranıldığını sorduğum zaman, hepsi birden arkalarını döndüler. Bu içler acısı bir görüntüydü.

Arkaları sapanla sürülmüş gibi derin yaralarla doluydu. Hiç şüphesiz bana da öyle yapacaklardı. Yine de ben onu değil, köyü, ailemi, yaralı kız kardeşim İsmet'i düşünüyordum.

Beni yaşıma küçük olduğundan dolayı on gün sonra çıkardılar, ama bir ölmediği kalmıştı. Beni esir kampından alıp da köye götürdükleri zaman, ne ben köyü ne de köylü beni tanıyabildi. Anneme, babama ve diğer kardeşlerime bir şey olmamıştı.

Daha sonra Kızılhaç'tan aldığımız habere göre kardeşim İsmet yaşıyordu. Kurşunlar kalbini sıyrıp geçmişti.

Bu olay Rumlar'ın ta başından beri yaptıkları vahşetlerin en ufak bir parçasıdır. Bundan çok daha vahim olaylar, Atlılar, Sandallar ve Muratağa katliamları bize ilerisi için yol gösteriyorlardı.

Bütün bunlardan sonra herşeyi unutup Rumlar ile beraber yaşamayı kabul etmek, gözü kapalı bir uçuruma atlayıp intihar etmeye benzer.

Çünkü geçmişe bir bakıldığında zaman Rumlar'ın daima bizi yoketmek isteği görülür.

Bunu Rumlar da gizleyemez. Hele meşhur Akritap Planı'na baktığımız zaman Temmuz 1974 Barış Harekatı olmamış olsaydı, Adadaki Türkler'in hepsi üç saat gibi kısa bir zamanda yok edilecekti.

Bunları görüp yaşayan bir Türk'ün yine de Rumlarla bir arada yaşamak istemesi, ölüme susamışlığa ve en acı şekilde ölümü göze almanın bir belirtisidir.

Kısacası şimdiden sonra Rumlarla birarada yaşamayı istemek bir Türk için imkansızdır.

Derlendiği Yer: Güzelyurt

Kaynak Kişi : İslam Bahçe

İşi : Memur

Yaşı : 48

SAVAŞ VEACI

II. Harekatın günler sırasında, köyünün dışarısında ağıllı olan ihtiyar bir kadın koyunlarını bırakıp kaçmak istememişti.

Bu kadının beraberinde kızı ve torunu da bulunmakta idi. Rum askerleri buradan geçerken ağıla saldırıp koyunları aldılar. İhtiyar kadın dışarıya çıkıp, bağırmaya başladı. Diğer kızı ve torunlarının saklanmalarını söyledi. Kadını görünce onu alıp yerlerde sürüklemişler. Seksen yaşında olan kadına çok ezgi yaptılar. Sonra onu öldürüp bir yol kenarında bıraktılar.

Barış Gücü ihtiyar kadını buldu. Limasol Hastahanesine götürdü. Oradan da Paramal Kampına getirip kamptan yüz - yüzelli metre dışarıya gömdüler.

Bu olay (haber) ceset gömülmeden geldiğinden, haberi ben de duydum. Bütün halk bu olayı görmek, bu olaya şahit olmak için yukarıya koştular oraya gittiğimizde cesetin hasz ahari otobüsü içinde olduğunu gördüm. Fakat cesetin durumunun nasıl olduğu otobüsün içinden belli olmuyordu.

Toprağı kazıp; kazma işlemi tamamlanınca, cesedi çıkarıp gömdüler. Fakat bu sırada bütün oradaki insanlar burunlarını kapamak mecburiyetinde kaldı. Çünkü ceset tamamen erimeye başlamıştı. Köyden öldürmek için bir adam bulamayan gaddar Rumlar, ihtiyar kocakarıdan öclerini almışlardı.

Ben bu olaydan önce üç tane ceset görmüştüm., fakat benim üzerimde hiçbir etki bırakmamışlardı. Bu olay üzerimde çok büyük bir etki bırakmıştı. Gü-l erce bu olayı düşündüm. Hiç gözümün önünden gitmiyordu.

Zannederim yaşadığım müddetçe de gözümün önünden gitmeyece^k.

Bu ve bundan başka anlatılan, yüzlerce olay insanın tüylerini ürpertiyor. İnsanın içini bir o kadar daha nefretle dolduruyor.

O zamandan bu zamana, ne.rede bir Rum görsem boğazımı sıkamak, onu öldürmek istiyorum.

Rumlarla aramı.ada geçen .b.U ola.ylardan iki toplumun birarada hiçbir zaman ya.şayç3.rnc3.ya.cç1.ğın1 bir defa daha anladım.

Derlendiği Yer: Güzelyurt

Kaynak Kişi : Süleyman Mustafa

İşi : Çiftçi

Yaşı : 62

·ZNI·ZIG H:3.X :HA İSI'JI °.AI

KİŞİ ADLARI DİZİNİ

Sayfa no.

Ahmet	29
Ahmet Bey	3
Ali Dayı	26, 27
Atatürk	11
Celal Bayar	7
Dr.Fazıl Küçük	4
Hasan Taşer	7
İsmet	36, 37, 38, 39
Kemal	35
Kemal Depreli	9
Macarios	4, 5, 23, 26
Mehmet	27
Mehmet Ruso.	9
Ömer Depreli	9
Şakir	29
Yannagi	23, 24

YE~>ADLARI DİZİNİ

Sayia na .